

NUCLI ANTIC
CRITERIS D'URBANITZACIÓ

AJUNTAMENT DE MANRESA
SERVEI DE PROJECTES URBANS

I N T R O D U C C I Ó

El present document recull, en format de manual, els criteris d'urbanització adoptats per a la renovació del nucli antic de la ciutat de Manresa.
El nucli antic de la ciutat inclou el centre històric -l'espai inclòs en els antics recintes de muralles- més els ravals de la ciutat preindustrial, tot allò que el Pla general qualifica de zona de nucli antic.

Per a la determinació dels criteris d'urbanització s'han establert bàsicament dos àmbits: el centre històric i els ravals exteriors als antics closos de muralles. El primer àmbit es subdivideix en un subàmbit que ressegueix el perímetre del centre històric. Els criteris d'urbanització, doncs, s'han desglossat en els àmbits següents a cadascun dels quals els correspon unes fitxes d'elements i materials a utilitzar:

[C] *Antic clos emmurallat*. Correspon a l'espai urbà situat a l'interior de l'àmbit delimitat per les antigues muralles medievals.

[M] *Antic perímetre de muralles*. Correspon a l'espai d'urbanització que ressegueix el darrer traçat exterior de muralles de la ciutat. Els criteris inclosos en aquest àmbit són iguals als de l'antic clos emmurallat amb algunes especificitats, però.

[R] *Antics ravals exteriors*. Correspon als ravals construïts al voltant dels antics camins d'accés a la ciutat al llarg dels carrers actuals de Puigterrà, Sant Andreu-Remei i Escodines-Sant Bartomeu.

Els criteris d'urbanització fixats pel present document estableixen pautes per als projectes que han de permetre avançar en l'objectiu de convertir el conjunt del nucli antic en un espai de prioritat per als vianants. Els criteris d'urbanització, així mateix, pretenen dotar de caràcter propi a l'espai públic d'aquesta part històrica de la ciutat.

Els criteris de renovació de la urbanització que s'han adoptat pretenen afegir un nou valor diferencial als trets que fan del centre històric un àmbit singular i recognoscible dins de la ciutat.

Els criteris que aquí es descriuen per a la renovació de la urbanització pretenen assolir els objectius següents: primer, dotar l'espai públic del nucli antic d'un caràcter **singular** en les propostes d'urbanització; segon, dotar el conjunt de l'espai públic del nucli antic d'una imatge resultant **unitària** (que no vol dir uniforme) mitjançant un repertori reduït de materials i solucions; i, tercer, obtenir un paisatge urbà resultant **diferenciat** respecte del de la resta de la ciutat.

Per assegurar aquesta imatge singular, diferenciada i alhora unitària de l'espai públic, s'han fixat els elements i materials d'urbanització (paviments, mobiliari i enllumenat) que cal utilitzar, de forma repetida i constant, en els espais públics del nucli antic. També s'han establert criteris per reforçar la imatge del perímetre del centre històric (l'antic traçat de les muralles medievals) definint solucions contínues i unitàries pel que fa a paviments, vorades, rigoles, enllumenat i arbrat. Per acabar d'assegurar els objectius previstos, els projectes d'espai públic cal que es plantegin entenent que desenvolupen un espai en continuïtat pel conjunt de places i carrers.

F I T X E S

c

0.0 MATERIALS. CRITERIS GENERALS
Els paviments seran formats per la combinació de les solucions següents: formigó blindat, peces de granit gris flamejat, peces de formigó prefabricades de color negre.
Els elements petris seran de granit gris flamejat. Els que formin desnivells, com ara graons, es construiran amb peces massisses de granit.
Els elements metàl·lics, amb caràcter general, seran d'acer corten. Alguns petits elements com passamans o suports de contenidors seran d'acer inoxidable.
Els elements de fusta seran de fusta tropical amb certificació FSC tractada amb oli de dos components.

1.1 PAVIMENT FORMIGÓ BLINDAT
Materials: granit gris, formigó i morter tenyit negre
Dimensions: peces de granit 12x5x10cm i 6x5x10cm aproximadament
Observacions: formigó HM-25/B/10, morter 3:1 amb colorant negre 330 de Bayferrox. L'execució es realitzarà d'acord amb el manual específic.

1.2 PAVIMENT LLOSES DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 20x40, 40x40, 60x40, 30x10cm. Gruix 7cm
Observacions: la col·locació de les peces inclourà l'enllardat amb morter tipus SikaTop 121. Col·locació amb morter M-7,5 amb un gruix màxim de 3cm. Rejuntat amb sorra i ciment en sec

1.3 PAVIMENT LLOSES DE FORMIGÓ NEGRE
Model: paviment Vulcano negre 200
Material: formigó prefabricat
Dimensions: 20x40, 20x20, 20x10 (Vulcano, gruix 7).
Fabricant: Breinco
Observacions: la col·locació de les peces inclourà l'enllardat amb morter tipus SikaTop 121. Col·locació amb morter M-7,5 amb un gruix màxim de 3cm. Rejuntat amb sorra i ciment en sec

1.4 PAVIMENT DE FORMIGÓ CONTINU
Material: formigó HA-25/P/10 acabat arremolinat mecànicament amb pols de quars i tenyit amb sulfat de ferro. Armat malla 15x15cm diàmetre 6mm
Dimensions: gruix 20cm
Observacions: paviment restringit a les zones en contacte amb elements de l'antic clos emmurallat. Els junts de dilatació seran d'1cm de gruix, segellat amb màstic, i amb una secció superficial de 2x2cm

1.5 RIGOLA DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 60x40cm. Gruix 7cm
Observacions: la col·locació de les rigoles es podrà fer directament sobre formigó tendre o, si s'utilitza morter M-7,5 amb un gruix màxim de 3cm, la col·locació de les peces inclourà el seu enllardat amb morter tipus SikaTop 121

1.6 VORADA DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: secció 30x25cm

1.7 GUAL DE VIANANTS DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: peces formació rampa 120x40x8. Caps 120x40x25cm

1.8 JUNTS DE PAVIMENT
Material: passamà d'acer corten
Dimensions: passamà 200x10mm
Observacions: quan calgui que actuï de junt de dilatació, en un dels costats s'hi deixarà un poliestirè de 10mm segellat amb màstic tipus Sikaflex 11FC de color negre

1.9 ESCOCELLS D'ACER CORTEN
Material: passamà d'acer corten
Dimensions: passamà 200x10mm
Observacions: adoptarà la forma que fixi cada projecte

1.10 REIXA MANRESA
Model: reixa Manresa (Meridiana-Manresa)
Material: fosa de ferro dúctil
Dimensions: 40x40cm
Fabricant: Benito
Observacions: el disseny de la reixa permet enllaçar-les formant una reixa contínua en múltiples de 40cm

1.11 TAPA POU
Model: tapa Geo PKRS
Material: fosa de ferro dúctil
Dimensions: diàmetre 600mm de pas lliure
Fabricant: EJ

2.1 BANC MOON
Model: banc Moon
Materials: fosa i fusta tropical amb certificació FSC
Fabricant: Urbidermis

2.2 CADIRA QUATRO
Model: Cadira Quatro
Materials: fosa i fusta tropical amb certificació FSC tractada amb oli de 2 components
Dimensions: 66'5cm d'amplada i 61'5 de llargada
Fabricant: Benito

2.3 BANC SÒCRATES
Model: banc Sòcrates, color gris clar
Material: formigó prefabricat
Dimensions: 240x60x46cm
Fabricant: Escofet

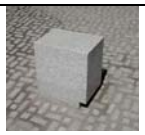

2.4 BANC GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 240x60x46cm

2.5 BANCS ESPECÍFICS
Material: acer corten i fusta tropical amb certificació FSC
Observacions: els elements d'acer corten se serviran oxidats de forma uniforme i tractats amb aturador d'oxidació

2.6 PILONA DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 40x30x45cm
Observacions: encastament de 25cm al paviment

2.7 PILONA-TAMBORET
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 60x60x45cm
Observacions: encastament de 7cm al paviment

2.8 PILONA ACER INOXIDABLE
Model: pilona (models fix, extraïble i hidràulica)
Material: acer inoxidable
Dimensions: alçada 45cm, diàmetre 22cm
Fabricant: ADO
Observacions: pilones a utilitzar en les zones en què calguin elements extraïbles o hidràulics per al pas de vehicles de servei. En cas d'extraïbles, el sistema d'apertura serà l'homologat per l'ajuntament

2.9 PILONES ESPECÍFIQUES
Material: acer corten
Observacions: elements per limitar l'accés de vehicles que poden tenir altres usos simultanis com esdevenir tamborets, etc. Els elements se serviran oxidats de forma uniforme i tractats amb aturador d'oxidació

2.10 JARDINERA MORELLA
Model: jardinera Morella 120
Material: acer corten
Dimensions: alçada 45cm, diàmetre 120cm
Fabricant: Escofet

2.11 PAPERERA REUS
Model: paperera Reus
Material: acer pintat amb polièster termodendurit, color gris oxiron
Fabricant: Yor
Observacions: la col·locació de la paperera és adossada a façana o mur

2.12 FONT ATLÀNTIDA
Model: font Atlàntida
Material: fosa de ferro pintada
Fabricant: Urbidermis
Dimensions: 120x30x15cm (font), 91x30cm (reixa)

2.13 SUPORT CONTENIDORS I BICICLETES
Material: acer inoxidable
Dimensions: tub massís diàmetre 30mm, volandera de diàmetre 85mm i 2mm de gruix com a tapajunts de l'encastament

2.14 PASSAMANS
Material: acer inoxidable mat
Dimensions: tub massís rectangular 50x20mm, o tub massís diàmetre 30mm amb ancoratges massissos diàmetre 10mm

3.1 LLUM TOWN
Model: llum Town Wall
Material: fosa d'alumini color gris oxiron
Dimensions: 427x427mm; braç 1055mm
Fabricant: Salvi
Observacions: llum per col·locar només sobre façana

3.2 ELA MANRESA
Model: columna Ela-Manresa
Material: acer corten
Dimensions: alçada, 4'5m; vol, 2m
Fabricant: Simon Lighting
Observacions: els elements se serviran oxidats de forma uniforme i tractats amb aturador d'oxidació

3.3 COLUMNES FUL
Model: columnes Ful (Ful 12, Ful 10, Ful 9, Ful 7/9), projectors PR15+ de Simon
Material: acer corten
Dimensions: alçades de 12, 10, 9 i 7 metres
Fabricant columna: Escofet
Fabricant llums: Simon
Observacions: els elements se serviran oxidats de forma uniforme i tractats amb aturador d'oxidació

M

0.0 MATERIALS. CRITERIS GENERALS
Els presents criteris són d'aplicació al perímetre de la urbanització del centre històric en contacte amb els vials que ressegueixen el darrer recinte emmurallat de la ciutat.
Els paviments seran formats per la combinació de les solucions següents: formigó blindat i peces de granit gris flamejat..
Els elements petris seran de granit gris flamejat. Els que formin desnivells, com ara graons, es construiran amb peces massisses de granit.
Els elements metàl·lics, amb caràcter general, seran d'acer corten. Alguns petits elements com passamans o suports de contenidors seran d'acer inoxidable.
Els elements de fusta seran de fusta tropical amb certificació FSC tractada amb oli de dos components.

1.1 PAVIMENT FORMIGÓ BLINDAT
Materials: granit gris, formigó i morter tenyit negre
Dimensions: peces de granit 12x5x10cm i 6x5x10cm aproximadament
Observacions: formigó HM-25/B/10, morter 3:1 amb colorant negre 330 de Bayferrox. L'execució es realitzarà d'acord amb el manual específic.

1.2 PAVIMENT LLOSES DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 20x40, 40x40, 60x40, 30x10cm. Gruix 7cm
Observacions: la col·locació de les peces inclourà l'enllardat amb morter tipus SikaTop 121. Col·locació amb morter M-80 amb un gruix màxim de 3cm. Rejuntat amb sorra i ciment en sec

1.3 VORADA DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: secció 20x25cm, longitud 100cm aproximadament

1.4 RIGOLA DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 30x30cm. Gruix 7cm
Observacions: la col·locació de les rigoles es podrà fer directament sobre formigó tendre o, si s'utilitza morter M-80 amb un gruix màxim de 3cm, la col·locació de les peces inclourà el seu enllardat amb morter tipus SikaTop 121

1.5 GUAL DE VIANANTS DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: peces formació rampa 120x40x8. Caps 120x40x25cm

1.6 GUAL DE VEHICLES DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: peces formació rampa 62x40x8. Caps 62x40x25cm

1.7 JUNTS DE PAVIMENT
Material: passamà d'acer corten / separació de 2cm en peces de granit
Dimensions: passamà 200x10mm / 2cm de separació en cas de paviment de peces de granit
Observacions: els passamans d'acer corten s'utilitzaran en zones de paviment de formigó blindat. Quan calgui que aquest tipus de junt actuï de junt de dilatació, en un dels costats, s'hi deixarà un poliestirè de 10mm segellat amb màstic tipus Sikaflex 11FC de color negre

1.8 ESCOCELL D'ACER CORTEN
Material: passamà d'acer corten
Dimensions: escossell de 120x100cm amb passamà de 200x10mm amb ancoratges

1.9 REIXA MERIDIANA
Model: reixa Meridiana
Material: fosa de ferro dúctil
Dimensions: 28'5x75cm
Fabricant: Fundició Dúctil Benito
Observacions: la rigola de granit tindrà la mateixa amplada que la reixa Meridiana

1.10 TAPA POU
Model: tapa Geo PKRS
Material: fosa de ferro dúctil
Dimensions: diàmetre 600mm de pas lliure
Fabricant: EJ

2.1 BANC MOON
Model: banc Moon
Materials: fosa i fusta tropical amb certificació FSC
Fabricant: Urbidermis

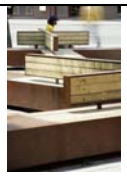
2.2 CADIRA QUATRO
Model: Cadira Quatro
Materials: fosa i fusta tropical amb certificació FSC tractada amb oli de 2 components
Dimensions: 66'5cm d'amplada i 61'5 de llargada
Fabricant: Fundició Dúctil Benito

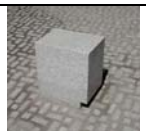
2.3 BANC SÒCRATES
Model: banc Sòcrates, color gris clar
Material: formigó prefabricat
Dimensions: 240x60x46cm
Fabricant: Escofet

2.4 BANC GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 240x60x46cm

2.5 BANCS ESPECÍFICS
Material: acer corten i fusta tropical amb certificació FSC
Observacions: els elements d'acer corten se serviran oxidats de forma uniforme i tractats amb aturador d'oxidació

2.6 PILONA DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 40x30x45cm
Observacions: encastament de 25cm al paviment

2.7 PILONA-TAMBORET
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 60x60x45cm
Observacions: encastament de 7cm al paviment

2.8 PILONA ACER INOXIDABLE
Model: pilona (models fix, extraïble i hidràulica)
Material: acer inoxidable
Dimensions: alçada 45cm, diàmetre 22cm
Fabricant: ADO
Observacions: pilones a utilitzar en les zones en què calguin elements extraïbles o hidràulics per al pas de vehicles de servei. En cas d'extraïbles, el sistema d'apertura serà l'homologat per l'ajuntament

2.10 JARDINERA MORELLA
Model: jardinera Morella 120
Material: acer corten
Dimensions: alçada 45cm, diàmetre 120cm
Fabricant: Escofet

2.11 PAPERERA SPENCER
Model: paperera Spencer
Material: acer corten
Fabricant: Metalco, distribuït per Disset Urban
Dimensions: alçada 74cm, diàmetre 39cm, capacitat 80 litres
Observacions: la paperera es col·loca en un dels caps dels guals de vianants

2.12 FONT ATLÀNTIDA
Model: font Atlàntida
Material: fosa de ferro pintada
Fabricant: Urbidermis
Dimensions: 120x30x15cm (font), 91x30cm (reixa)

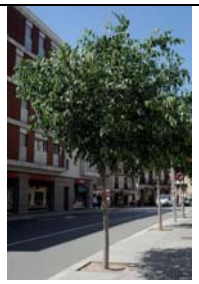
2.14 PASSAMANS
Material: acer inoxidable mat
Dimensions: tub massís rectangular 50x20mm, o tub massís diàmetre 30mm amb ancoratges massissos diàmetre 10mm

3.1 LLUM TOWN
Model: llum Town Wall
Material: fosa d'alumini color gris plata
Dimensions: 427x427mm;
Fabricant: Salvi

3.1 LLUM TOWN SOBRE GRAN VIA
Model: llum Town col.locat sobre bàcul Gran Via
Material: acer pintat color gris plata (llum) / acer galvanitzat (bàcul)
Dimensions: bàcul 9m d'alçada, 2m de vol
Fabricant: Salvi (llum) / Bacolgrà,(bàculs)

4.1 LLEDONERS
Espècie: Celtis Australis
Observacions: arbres d'alineació de la vorera perimetral del centre històric

R

0.0 MATERIALS. CRITERIS GENERALS
Els paviments seran formats per la combinació de les solucions següents: aglomerat asfàltic, peces de granit gris flamejat i peces de formigó prefabricades de color gris. Les vorades i rigoles, en actuacions d'urbanització amb caràcter definitiu, seran de granit.
Els elements metàl·lics, amb caràcter general, seran d'acer galvanitzat. Alguns petits elements com passamans o suports de contenidors seran d'acer inoxidable.
Els elements de fusta seran de fusta tropical amb certificació FSC tractada amb oli de dos components.

1.1 PAVIMENT D'AGLOMERAT ASFÀLTIC
Materials: capa de rodament d'aglomerat asfàltic D12 sobre base de formigó HM-25/B/10
Dimensions: aglomerat asfàltic 5cm de gruix, formigó 20cm de gruix
Observacions: en carrers estrets amb una ocupació del subsòl important per serveis, la dificultat de fer caixa porta a l'execució d'una base de formigó prèvia a l'aglomerat asfàltic. En punts delicats, la base de formigó és recomanable d'armar-la

1.2 PAVIMENT LLOSES DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 20x40, 40x40, 60x40, 30x10cm. Gruix 7cm
Observacions: la col·locació de les peces inclourà l'enllardat amb morter tipus SikaTop 121. Col·locació amb morter M-7,5 amb un gruix màxim de 3cm. Rejuntat amb sorra i ciment en sec

1.3 PAVIMENT LLOSES DE FORMIGÓ GRIS
Model: paviment Vulcano gris
Material: formigó prefabricat
Dimensions: 20x40, 20x20, 20x10 (Vulcano, gruix 7).
Fabricant: Breinco
Observacions: la col·locació de les peces inclourà l'enllardat amb morter tipus SikaTop 121. Col·locació amb morter M-7,5 amb un gruix màxim de 3cm. Rejuntat amb sorra i ciment en sec

1.4 RIGOLA DE FORMIGÓ
Model: vorada-rigola 20x20
Material: formigó prefabricat
Dimensions: 20x20cm
Fabricant: Sorigué
Observacions: aquest element de formigó s'utilitzarà en actuacions de caràcter provisional

1.5 RIGOLA DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 60x40cm. Gruix entre 7 i 15cm
Observacions: la col·locació de les rigoles es podrà fer directament sobre formigó tendre o, si s'utilitza morter M-7,5 amb un gruix màxim de 3cm, la col·locació de les peces inclourà el seu enllardat amb morter tipus SikaTop 121

1.6 VORADA DE FORMIGÓ
Model: vorada-rigola 20x20
Material: formigó prefabricat
Dimensions: 20x20cm
Fabricant: Sorigué
Observacions: aquest element de formigó s'utilitzarà en actuacions de caràcter provisional

1.7 VORADA DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: secció 30x25cm

1.8 ESCOCELL D'ACER GALVANITZAT
Material: passamà d'acer galvanitzat en calent
Dimensions: passamà 200x10mm
Observacions: adoptarà la forma que fixi cada projecte

1.9 REIXA MANRESA
Model: reixa Manresa (Meridiana-Manresa)
Material: fosa de ferro dúctil
Dimensions: 40x40cm
Fabricant: Benito
Observacions: el disseny de la reixa permet enllaçar-les formant una reixa contínua en múltiples de 40cm

1.10 TAPA POU
Model: tapa Geo PKRS
Material: fosa de ferro dúctil
Dimensions: diàmetre 600mm de pas lliure
Fabricant: EJ

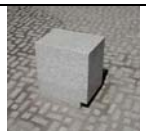
2.1 BANC NEOROMÀNTIC
Model: banc Neoromàntic Clàssic
Materials: fosa i fusta tropical amb certificació FSC tractada amb oli de 2 components
Dimensions: 69cm d'amplada i 175 de llargada
Fabricant: Urbidermis

2.2 CADIRA NEOROMÀNTICA
Model: banc Neoromàntic Clàssic de 0'60m
Materials: fosa i fusta tropical amb certificació FSC tractada amb oli de 2 components
Dimensions: 69cm d'amplada i 60 de llargada
Fabricant: Urbidermis

2.3 BANC SÒCRATES
Model: banc Sòcrates, color gris clar
Material: formigó prefabricat
Dimensions: 240x60x46cm
Fabricant: Escofet

2.4 PILONA DE GRANIT
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 40x30x45cm
Observacions: encastament de 25cm al paviment

2.5 PILONA-TAMBORET
Material: granit gris flamejat
Dimensions: 60x60x45cm
Observacions: encastament de 7cm al paviment

2.6 PILONA VIA JÚLIA
Model: pilona Via Júlia
Material: fosa de ferro
Dimensions: alçada 50cm, diàmetre 26cm
Fabricant: Fàbregas

2.7 JARDINERA CASICILÍNDRICA
Model: jardinera Casicilíndrica diàmetre 80
Material: fosa d'acer pintada de color gris
Dimensions: alçada 50cm, diàmetre 80cm
Fabricant: Urbidermis

2.8 PAPERERA REUS
Model: paperera Reus
Material: acer pintat amb polièster termodendurit, color gris oxiron
Fabricant: Yor
Observacions: la col·locació de la paperera és adossada a façana o mur

2.9 FONT ATLÀNTIDA
Model: font Atlàntida
Material: fosa de ferro pintada
Fabricant: Urbidermis
Dimensions: 120x30x15cm (font), 91x30cm (reixa)

2.10 SUPORT CONTENIDORS I BICICLETES
Material: acer inoxidable
Dimensions: tub massís diàmetre 30mm, volandera de diàmetre 85mm i 2mm de gruix com a tapajunts de l'encastament

2.11 PASSAMANS
Material: acer inoxidable mat
Dimensions: tub massís rectangular 50x20mm, o tub massís diàmetre 30mm amb ancoratges massissos diàmetre 10mm

3.1 LLUM TOWN
Model: llum Town Wall
Material: fosa d'alumini color gris plata
Dimensions: 427x427mm; braç 1055mm
Fabricant: Salvi
Observacions: llum per col·locar només sobre façana

3.2 ELA MANRESA
Model: columna Ela-Manresa
Material: acer galvanitzat en calent
Dimensions: alçada, 4'5m; vol, 2m
Fabricant: Simon Lighting

3.3 COLUMNES FUL
Model: columnes Ful (Ful 12, Ful 10, Ful 9, Ful 7/9), projectors PR15+ de Simon
Material: acer galvanitzat en calent
Dimensions: alçades de 12, 10, 9 i 7 metres
Fabricant columna: Escofet
Fabricant llums: Simon
Observacions: els elements se serviran galvanitzats en calent

P L À N O L S

C
ANTIC CLOS EMMURALLAT

M
ANTIC PERÍMETRE DE MURALLES

R
ANTICS RAVALS EXTERIORS
ÀMBIT NUCLI ANTIC

50
0
1/750

/1500

L'ARQUITECTE MUNICIPAL

DAVID CLOSES I NUÑEZ

FULL DE

DEFINICIÓ AMBITS

01

Ajuntament de Manresa
SERVEI DE PROJECTES URBANS, ESPAIS PÚBLICS

DIBUIXAT:

REF CAD: CriterisNAntic_ambits.dwg

CRITERIS D'URBANITZACIÓ DEL NUCLI ANTIC

PRIORITAT DE VIANANTS

CIRCULACIÓ ANELLA PERIMETRAL

TRÀNSIT RODAT SENSE CONTROL D'ACCÉS

CONTROL D'ACCÉS A L'ILLA DE VIANANTS

APARCAMENT PÚBLIC

8c

8c

1:1500

1:1500

L'ARQUITECTE MUNICIPAL

DAVID CLOSES I NUÑEZ

MARÇ DEL 2018

FULL DE

FUNCIONALITAT VIÀRIA **02**

Ajuntament de Manresa
SERVEI DE PROJECTES URBANS, ESPAIS PÚBLICS

DIBUIXAT:

REF CAD: 01_CriterisNAmlc_ambits.dwg

CRITERIS D'URBANITZACIÓ DEL NUCLI ANTIC

1/2500

1/1250

ARQUITECTE MUNICIPAL

DAVID CLOSES IÑUÑEZ

MARÇ DEL 2018

FULL DE

PROJECTES EXECUTATS I PROJECTES REDACTATS

03

Ajuntament de Manresa

SERVEI DE PROJECTES URBANS, ESPAIS PÚBLICS

DIBUIXAT:

REF CAD: 01_CriterisNAmlc_ambits.dwg

CRITERIS D'URBANITZACIÓ DEL NUCLI ANTIC

A N N E X

L A I D E N T I T A T D E L ' E S P A I U R B À
UN PAISATGE URBÀ PROPI PER AL NUCLI ANTIC DE MANRESA

La intervenció pública municipal destinada a la transformació i revitalització urbanística del centre històric de la ciutat s'inicià ara fa ja uns 15 anys. Tanmateix, és en els darrers anys, del 2004 ençà, que les actuacions públiques de transformació urbana del nucli antic de Manresa han pres més embranzida. L'embranzida i la intensitat de projectes executats i iniciats des d'aquesta data ha estat possible, per un costat, per l'aportació de recursos econòmics provinents del Pla de millora de barris de la Generalitat i, per l'altre, per la feina prèvia acumulada en planejament urbanístic, en adquisició de sòl i en actuacions de rehabilitació urbana.

La intervenció en un teixit històric, sobretot si es dóna amb la intensitat plantejada al centre històric de Manresa, cal que tingui ben definida tant l'estratègia dels canvis en la funcionalitat urbana que es pretén assolir com els objectius de millora o transformació del paisatge urbà. En aquest sentit, cal entendre, primer de tot, que tota estratègia de transformació urbanística comporta, en un grau o altre, una transformació física. Aquesta transformació pot comportar reforçar un teixit i un paisatge urbà; pot comportar inventar-ne o crear-ne un de nou; pot comportar, a vegades, fins i tot contradir-lo. En qualsevol cas comporta una transformació de la realitat precedent amb la voluntat de millorar-la.

En tota estratègia de regeneració urbanística caldria tenir en compte dos vessants. El primer el que fa referència als aspectes més operatius: quines intervencions i amb quins objectius de recuperació de la vitalitat urbana s'emprenen. El segon, que ineludiblement deriva del primer encara que sovint no es valora en tot el seu abast, és el que fa referència a la construcció o el reforç del caràcter i la identitat d'un àmbit urbà determinat entès en el seu conjunt. En el present cas, el del nucli antic de Manresa.

El present escrit pretén, doncs, primer descriure breument les estratègies operatives o funcionals de caràcter urbanístic engegades per garantir la revitalització del nucli antic de la ciutat i, després, descriure més extensament les estratègies encaminades a reforçar el caràcter i la identitat d'aquest espai urbà.

E S T R A T È G I A F U N C I O N A L O O P E R A T I V A
E S T R A T È G I A P E R A L A R E C U P E R A C I Ó D E L A V I T A L I T A T U R B A N A D E L N U C L I A N T I C

L'estratègia de transformació urbanística del nucli antic de la ciutat es basa en tres línies d'actuació: en la conversió del conjunt de l'espai públic del nucli antic en un espai de prioritat per als vianants, en la implantació d'equipaments públics i infraestructures a la vora sud del centre històric i en la regeneració del teixit residencial en punts clau.

Aquestes tres línies d'actuació pretenen recuperar la vitalitat urbana d'un barri en el qual àmplies zones es trobaven en un estat de degradació física i social important.

Conversió del nucli antic en espai de prioritat per a vianants
La millora de l'espai públic del nucli antic, per les dimensions i geometria que presenta, ha de passar per la seva conversió en un espai destinat bàsicament als vianants. Amb la restricció de la circulació de vehicles a veïns i càrrega i descàrrega i amb l'eliminació de l'aparcament en superfície, es pretén obtenir un espai públic més còmode i agradable que convidi al passeig i a l'estada. En aquest espai continu destinat als vianants, però, s'hi preveuen àmbits amb regulacions diferents: aquells que han d'anar ampliant l'illa de vianants (per tant, amb restricció d'accés rodat en determinades hores) i aquells que són de prioritat de vianants però en els

quals és permès permanentment l'accés rodat de veïns i de vehicles de càrrega i descàrrega. Fonamentalment, els carrers inclosos en aquesta darrera categoria són aquells que es preveu que defineixin una sèrie d'anelles, no connectades entre si, que han de fer possible aproximar-se a l'àrea amb més activitat comercial i terciària del centre històric i permetre, d'aquesta manera, uns accessos rodats amb zones de càrrega i descàrrega en l'horari de tancament de l'illa de vianants.

Aquesta transformació funcional del centre històric va acompanyada de la implantació, al seu perímetre, d'una xarxa d'aparcaments públics de rotació. Aquests aparcaments, amb accés rodat des del perímetre del nucli antic, tenen la doble funció de dotar de places d'aparcament destinades als residents del barri i d'assegurar l'accessibilitat al comerç i als equipaments del centre històric. D'aquests nous aparcaments, dos es troben ja executats: el del carrer Barreres, amb accés des de la muralla de Sant Francesc, i el de la plaça de la Reforma, que comporta una renovació completa d'aquesta plaça i l'execució d'uns nous espais públics d'accés al Puigcardener. El tercer, el del carrer Montserrat amb accés des de la via de Sant Ignasi, es troba en fase inicial d'execució.

Implantació d'equipaments i infraestructures a la vora sud
La vora sud del nucli antic de la ciutat, malgrat o gràcies a la seva accidentada topografia, és un espai geogràficament singular amb una excel.lent connexió amb la resta de la ciutat i el territori. El passeig del Riu, emplaçat dins el congost format pel riu Cardener, actua de ronda interna ben connectada als eixos viaris territorials. El passeig del Riu permet garantir un accés ràpid al centre històric tant des d'altres parts de la ciutat com des de l'entorn territorial de la ciutat. La presència de l'estació de ferrocarril de la línia de Renfe i les millores de traçat previstes al tram central del passeig del Riu i la seva propera prolongació fins a l'eix Transversal fan de la vora sud del centre històric un espai amb unes condicions d'accessibilitat òptimes.

Aquestes condicions d'accessibilitat fan de la vora sud del nucli antic un lloc idoni per implantar equipaments i infraestructures al servei del conjunt de la ciutat i del seu entorn territorial.

Amb la implantació, a la vora sud del centre històric, d'equipaments (com els ja executats del conservatori de música o del palau de justícia) o d'infraestructures de la mobilitat (com l'aparcament soterrat ja acabat de la Reforma o les millores futures al voltant de l'estació de la Renfe que han de permetre convertir aquest indret en un node d'intercanvi de diferents modes de transport públic) es pretén que s'incrementin els fluxos de ciutadans que travessin, de sud a nord i de nord a sud, el conjunt de la malla de carrers i places del centre històric. La presència d'aquests fluxos, i la presència dels nous equipament, han de permetre reactivar l'activitat comercial i de serveis del centre històric.

Regeneració del teixit residencial en punts clau
La regeneració física del teixit edificat del nucli antic, a banda de la implantació d'equipaments públics, també passa per regenerar el teixit residencial. Les actuacions públiques de millora del teixit residencial estan encaminades, fonamentalment, a la substitució de l'edificació residencial en punts clau de les àrees més degradades del nucli antic. Així, cal destacar les tres àrees en les quals s'han concentrat els esforços municipals de regeneració del teixit residencial: una, la de l'àrea a l'entorn del carrer Barreres, en la qual ja s'ha dut a terme l'execució del primer dels àmbits previstos; la segona, la situada a l'entorn de la via de Sant Ignasi, en la qual fa anys ja es va completar l'actuació de la plaça Immaculada i en la qual actualment es troba en fase d'obres l'actuació al voltant dels carrers Montserrat i Sant Antoni; i la tercera, la situada al llarg del carrer Arbonés, en la qual una part de les compres i enderrocs d'edificacions han permès ja la implantació del nou palau de justícia i en la qual, la part destinada a la regeneració d'habitatge, es troba en fase d'adquisició i enderroc de finques.

Aquestes actuacions públiques de regeneració del teixit residencial, conjuntament amb les actuacions induïdes del sector privat, han de garantir unes millors condicions per als residents d'aquesta part de la ciutat. Aquest procés també ha permès d'iniciar un procés de rejoveniment i diversificació de la població del barri amb l'atracció de nous residents.

ESTRATÈGIA FORMAL
ESTRATÈGIA DE REFORÇ DEL CARÀCTER I LA IDENTITAT DE L'ESPAI URBÀ DEL NUCLI ANTIC

El nucli antic conforma un espai urbà singular i clarament diferenciat dins el conjunt de la ciutat. La seva singularitat ve determinada tant pel teixit, ben diferent dels teixits moderns de la resta de la ciutat, com per les característiques geogràfiques i monumentals que acull el centre històric.

Si en l'apartat anterior ha quedat descrita l'estratègia operativa que guia el conjunt d'actuacions encaminades a assolir l'objectiu de revitalització del nucli antic de la ciutat, en el present apartat es pretén descriure quina empremta formal, quin caràcter s'intenta que adoptin les actuacions de transformació física endegades.

Per tant, es pretén descriure quina estratègia s'ha adoptat per tal de reforçar el caràcter del nucli antic mitjançant actuacions que n'emfasitzin els trets propis, identificatius i singulars o que hi afegeixin nous valors diferencials que se sumin als existents.

Aquesta estratègia es basa en reforçar el caràcter del teixit del nucli antic, en singularitzar les solucions d'urbanització de l'espai públic i en emfasitzar els elements que donen caràcter monumental al centre històric.

Reforçar el caràcter del teixit del nucli antic.
El teixit del nucli antic -entenent-hi com a tal tant el teixit edificat com l'estructura de places i carrers- es diferencia clarament dels teixits de la resta de la ciutat no només pel gra reduït que el caracteritza sinó també per les geometries complexes que presenta, per la fragmentació i riquesa espacial que genera, i per les discontinuïtats i fugues visuals esporàdiques que s'hi produeixen. La presència juxtaposada de grans volums d'edificis històrics (religiosos, fabrils o de l'administració civil) acaba de reforçar la complexitat i la riquesa espacial del nucli antic de Manresa.

La complexitat i riquesa espacial del nucli antic es pot copsar perfectament en espais com la plaça Major, la Baixada de la Seu o en la conformació –desapareguda durant la guerra civil espanyola- de l'antiga plaça de Sant Ignasi. Aquests trets també queden ben palesos, per exemple, en la diversitat espacial i en les ruptures visuals que es produeixen al llarg del carrer Sant Miquel.

Aprofundir en el manteniment i reforç d'aquests trets en les noves actuacions de renovació permet incrementar el valor singular i diferencial d'aquesta part de la ciutat. Aquesta és l'objectiu plantejat en les operacions públiques de renovació urbana iniciades.

Les actuacions de renovació del teixit edificat, doncs, estan encaminades a mantenir i a reforçar aquests trets. En aquestes operacions de renovació de l'edificació, l'objectiu fonamental se centra en reforçar aquests trets generals del teixit (complexitat, fragmentació visual, riquesa espacial, caràcter tectònic dels edificis...). El llenguatge arquitectònic de l'actuació pot ser clarament contemporani.

En cadascuna de les tres àrees clau d'actuació citades en l'apartat anterior, s'han plantejat diferents actuacions públiques de renovació urbana que permeten exemplificar clarament els criteris ara esmentats. En la línia de reforçar els trets de complexitat, fragmentació i riquesa espacial del teixit edificat i de l'espai públic del nucli antic podem esmentar les actuacions del carrer Arbonés, la del Pla especial del carrer Montserrat i camí de la Cova o l'àmbit de millora urbana que pretén renovar l'illa dels carrers Mel, Camp d'Urgell, Magraner i Urgell. Cadascuna d'aquestes actuacions es troben en fases diferents de desenvolupament. La del carrer Arbonés està parcialment executada amb la construcció del nou palau judicial de la ciutat, però, hi resta pendent l'actuació residencial dels carrers Llops i Arbonés. La del carrer Montserrat i camí de la Cova es troba en ple procés d'execució. La de renovació de l'illa entre els carrers Magraner i Mel es troba en fase de compra i enderroc de les edificacions existents.

L'execució de les actuacions de renovació urbana iniciades i previstes permetran, per un costat, millorar les condicions d'habitabilitat de l'edificació i, per l'altre, permetran transformar, millorar i incrementar l'espai públic. Amb els criteris adoptats, aquesta transformació garantirà, però, el manteniment i el reforç del caràcter del teixit del nucli antic.

Singularitzar la urbanització de l'espai públic
El 2004, davant la necessitat de renovar moltes places i carrers ja obsolets, davant les actuacions de renovació urbana previstes i davant la voluntat clara de convertir el conjunt de l'espai públic del nucli antic en un espai de prioritat per a vianants, calia plantejar-se una reflexió sobre els criteris a adoptar en les actuacions de renovació de l'espai públic. Aquesta reflexió, més enllà de l'objectiu d'aconseguir un espai públic més agradable per la reducció de la presència del trànsit rodat, portà a plantejar l'oportunitat d'afegir uns nous trets de singularitat al nucli antic mitjançant els elements d'urbanització. Els criteris de renovació de la urbanització del nucli antic que s'han adoptat des d'aleshores pretenen afegir un nou valor diferencial als trets que fan del centre històric un àmbit singular i recognoscible dins de la ciutat.

Els criteris adoptats per a les actuacions de renovació de la urbanització pretenen assolir els objectius següents: primer, dotar l'espai públic del nucli antic d'un caràcter **singular** en les propostes d'urbanització; segon, dotar el conjunt de l'espai públic del nucli antic d'una imatge resultant **unitària** (que no vol dir uniforme) mitjançant un repertori reduït de materials i solucions; i, tercer, obtenir un paisatge urbà resultant **diferenciat** respecte del de la resta de la ciutat.

Per assegurar aquesta imatge singular, diferenciada i alhora unitària de l'espai públic, s'han fixat els elements d'urbanització (paviments, mobiliari i enllumenat) que cal utilitzar, de forma repetida i constant, en els espais públics del nucli antic. També s'han establert criteris per reforçar la imatge del perímetre del centre històric (l'antic traçat de les muralles medievals) definint solucions contínues i unitàries pel que fa a paviments, vorades, rigoles, enllumenat o arbrat. Per acabar d'assegurar els objectius previstos, els projectes d'espai públic es plantegen entenent que desenvolupen un espai en continuïtat pel conjunt de places i carrers.

Un dels elements més destacats en la conformació de la imatge de l'espai públic són els paviments. És per això que -corregint la dispersió de solucions que s'havien anat produint en les actuacions prèvies fetes al centre històric- s'han fixat només tres materials utilitzables en la pavimentació: el granit gris flamejat; lloses de formigó de color negrós; i, el més singular, el formigó blindat amb granit (una versió actualitzada d'un paviment històric de la ciutat, utilitzat als anys 20 i 30 del segle XX, el qual, després de 80 anys, encara presenta un comportament excel.lent).

Pel que fa a la resta d'elements d'urbanització (de l'enllumenat al mobiliari), s'ha establert un catàleg reduït d'elements a utilitzar i s'han fixat les característiques comunes que han de reunir; per exemple, que els elements metàl·lics, en general, siguin d'acer cortén.

La previsió que la renovació de l'espai públic del nucli antic es vagi produint d'una manera continuada i sistemàtica, ha permès plantejar-se projectar l'espai públic, no carrer a carrer o plaça a plaça, sinó per sectors sencers com a element continu. D'aquesta manera és possible reforçar encara més la unitat del conjunt de l'espai públic del centre històric. En concret, així s'ha fet en la part oest del nucli antic, en l'espai situat entre el carrer Alfons XII i la muralla de Sant Francesc. Fruit d'aquest planteig conjunt, n'han sorgit els projectes ja executats de la plaça Valldaura, del carrer Barreres, del carrer Magraner, de la plaça Gispert, del carrer Talamanca, del carrer Alfons XII i de la plaça Llisach.

Els criteris adoptats per a la renovació de l'espai públic pretenen ser un factor més de revitalització del nucli antic pel valor diferencial positiu –de paisatge urbà singular, agradable i còmode- que hi aporten.

Emfasitzar el caràcter monumental del centre històric
El nucli antic reuneix bona part dels elements monumentals que construeixen la imatge més característica i identificativa de la ciutat. L'estratègia de reforç del caràcter del nucli antic ha de passar obligatòriament, també, per emfasitzar o incrementar els trets monumentals que presenta. Ha de passar per emfasitzar tant els elements arquitectònics monumentals com els elements geogràfics. L'estratègia de reforç del caràcter monumental plantejada es basa en completar la constel.lació d'edificis monumentals de la façana al Cardener, en millorar la presència i la visualització del basament rocós accidentat sobre el qual s'assenta la ciutat històrica, i en incrementar les visions dels elements monumentals i geogràfics des d'alguns dels espais públics del nucli antic.

El reforç del caràcter monumental de la façana al riu Cardener del nucli antic passa, per una banda, per completar la constel.lació de grans edificacions rotundes -potents i autònomes formalment- de la façana sud, i, per l'altra, per reforçar la presència i la continuïtat del basament rocós sobre el qual s'assenta la ciutat històrica. En aquest sentit, la implantació del nou palau de justícia entre el carrer Arbonés i el passeig del Riu pretén completar la constel.lació de grans artefactes arquitectònics sobre la façana al riu formada per la Cova, la Seu o la fàbrica del Salt. Així mateix, l'enderroc progressiu i sistemàtic de les edificacions situades al peu dels grans edificis monumentals pretén recuperar la presència i la rotunditat del paisatge format per les balmes i els espadats rocosos sobre els qual s'assenta històricament la ciutat.

En relació al basament rocós del nucli antic, a banda dels enderrocs d'edificacions preexistents, cal esmentar les actuacions, en procés d'execució, de la plaça de la Reforma (que inclou l'execució d'unes plataformes d'accés al Puigcardener) i del camí dels Corrals. La primera es planteja amb un caràcter tectònic que pretén equiparar-se a les balmes i estrats de roca del Puigcardener i, la segona, conjuntament amb la primera permetrà convertir en espai públic, en espai de vida urbana, una geografia accidentada fins ara present però allunyada de la ciutat.

L'estratègia d'incrementar el caràcter monumental del nucli antic també inclou actuacions que pretenen incorporar visuals sobre els elements monumentals de la ciutat en el paisatge d'alguns espais públics. D'aquesta manera, en alguns indrets, les visuals sobre els elements monumentals de la ciutat –gairebé mai visibles des de l'interior mateix del teixit del nucli antic- passaran a enriquir alguns espais públics del centre històric. En aquest sentit, la disposició dels nous jutjats i la remodelació del front edificat al llarg del carrer Arbonés permetrà enriquir l'espai públic de la plaça Montserrat amb visions inèdites sobre la Seu. Aquesta voluntat d'incorporar el paisatge monumental de la ciutat (de fet els seus elements més identificadors) en la millora de l'espai públic del centre històric també es fa evident en tres altres intervencions: en l'obertura de visuals del carrer de les Escodines cap a la Seu a l'alçada del carrer Sant Antoni, en l'obertura dels espais de l'interior d'illa de l'Anònima Manresana cap a la plaça de Sant Andreu (posant en relació visual elements patrimonials del barroc amb elements del patrimoni industrial històric) i en el projecte de nous accessos a la Casa Consistorial.
En el primer cas, la modificació del front edificat del carrer principal del barri de les Escodines ha permès incorporar la imatge singular de la xemeneia de la fàbrica del Salt -el passat industrial de Manresa- sobre la basílica de la Seu -el passat daurat de l'època gòtica de la ciutat- en l'espai estret, llarg i sense cap referència urbana externa dels carrers Escodines i Sant Bartomeu.
En el tercer exemple, els nous accessos a la Casa Consistorial es plantejaren, més enllà de la resolució d'un problema funcional de l'edifici, com l'oportunitat de descobrir, i obrir a la ciutat, les vistes existents des de la façana posterior de l'edifici. L'edifici de l'Ajuntament es troba situat al final del recorregut pràcticament horitzontal dels carrers Hospital, Sobrerroca i plaça Major en un punt en què la topografia cau de cop cap als espais del riu. La implantació d'uns nous accessos a l'edifici a la façana posterior han permès fer visibles unes vistes excepcionals sobre elements singulars de la ciutat (la Seu i la torre de Santa Caterina) i del territori (la muntanya de Montserrat), elements que sempre hi han estat però que la configuració de l'edifici no els feia evidents. Els nous accessos a l'edifici han esdevingut, doncs, un espai-mirador d'aquests elements singulars de la ciutat que permet culminar l'espai públic de la plaça Major.

CONCLUSIÓ

Tot aquest esforç per incrementar el caràcter i la singularitat del nucli antic no s'ha d'entendre en cap cas com una estratègia gratuïtament formalista. Tot al contrari: l'estratègia respon a dos objectius clars.

Per una banda les actuacions pretenen reforçar l'apropiació i l'autoestima d'aquesta part de la ciutat no només per part dels seus residents sinó també per part del conjunt de la ciutat. En aquest sentit, una part important de les actuacions pretenen reforçar o reinventar un paisatge urbà propi que pugui esdevenir un univers simbòlic compartit entre tots els ciutadans.

D’altra banda, les actuacions no pretenen pas obtenir un espai urbà mort destinat a la seva contemplació. Pretenen esdevenir el suport físic més adequat per a l’activitat urbana. L’objectiu de la transformació física del nucli antic no és altre que fer d’aquesta part de la ciutat un espai agradable per als seus residents; un espai d’activitat, convivència i intercanvi per al conjunt de la ciutat; en definitiva que esdevingui un espai viu, dens d’història urbana, que fusioni la complexitat del seu passat amb la vitalitat del seu futur.

Ponència *La identitat de l’espai urbà. La transformació física del nucli antic de Manresa*
Jornades de revisió del Pla integral de revitalització del nucli antic (PIRNA).
David Closes i Núñez, arquitecte. Cap del Servei de Projectes Urbans de l’Ajuntament de Manresa
Manresa, 29 de novembre del 2008